

Publiceringsdatum

2026-08-11

Arbetsgruppsmöte UBit

Dokumenttyp	Minnesanteckning
Mötesdatum	2026-05-12
Plats	Microsoft Teams
Sammanställt av	Sara-Maria Herrman

Deltagare

Namn	Organisation
Närvarande	
Christian Bohlin	Västra Götalandsregionen
Eric Åkerlund (till 10.00)	Västra Götalandsregionen
Fredrik Nilströmmer	Borås stad
Jenny Broberg Kudryk	Fyrbodals kommunalförbund
Maria Henriksson	Coompanion
Mikael Carlsson Kerstell	Byanätsforum
Sara-Maria Herrman (till 10.00)	Västra Götalandsregionen (sammankallande)
Adjungerade	
Cecilia Lundin Arildsson	Västra Götalandsregionen
Johan Sandström	Västra Götalandsregionen
Malin Dahl	Ramboll Management Consulting
Sara Sandberg	Ramboll Management Consulting
Frånvarande	
Fredrik Edholm	Skaraborgs kommunalförbund
Christina Thordén	Göteborgsregionen
Lars Carlén	Trollhättans stad
Madelene Alfinsson	Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund
Mattias Karlsson	Länsstyrelsen

Mötets syfte

Syftet med mötet är att pröva och kvalitetssäkra det analysunderlag som tagits fram hittills samt få inspel som stärker det fortsatta arbetet.

Mötet syftar till att:

- ge UBit en samlad bild av nuläge, omvärld, samverkan samt identifierade behov och gap
- fånga perspektiv och erfarenheter från referensgruppen och identifiera vad som behöver förtydligas eller kompletteras
- prioritera vilka budskap och frågor som är viktigast att ta vidare i nästa steg

Det fattas inga formella beslut vid mötet. Referensgruppens roll är att bidra med perspektiv, erfarenheter och kritiska frågor som stärker kvaliteten i det fortsatta arbetet.

Agenda

För att tydliggöra syftet med varje punkt i agendan anges en bokstav före rubriken. Bokstaven **I** står för *information* och markerar punkter där syftet är att ge deltagarna en uppdatering utan att det krävs någon diskussion. Bokstaven **D** står för *diskussion* och används när punkten innebär att deltagarna gemensamt ska resonera kring ett ämne eller ge vägledning inför fortsatt arbete. Bokstaven **B** står för *beslut* och markerar punkter där gruppen förväntas ta ställning eller fatta ett formellt beslut.

Nr	Tid	Typ	Mötespunkt	Ansvarig
1	09:30	I	Status efter sprint 2 och genomförda aktiviteter	Sara-Maria
2	09:45	D	Omvärlds- och trendanalys	Sara, Daniel
3	10:05	D	Nulägesanalys	Sara, Daniel
	10:30		RAST	
4	10:45	D	Samverkananalys	Sara
5	11:15	D	Behovs- och GAP-analys	Cecilia
	12:00		Avslut	

Underlag

- 2026-05-12 Presentation av möte Ubit

Sammanfattning

1) Status efter sprint 2 och genomförda aktiviteter

Sara-Maria redogjorde för status efter sprint 2 och de aktiviteter som genomförts sedan föregående arbetsmöte. Arbetet bedöms ligga i fas och har under perioden framför allt handlat om att genomföra dialoger, workshops och intervjuer med prioriterade målgrupper. De planerade större workshoparna med kommuner och stadsnät fick ställas om på grund av lågt deltagarintresse, och arbetsgruppen har i stället arbetat genom mer riktade dialoger, bland annat via kommunalförbundens befintliga möten samt kompletterande intervjuer.

Det konstaterades att materialinsamlingen nu är omfattande och att arbetet går in i en tydligare analys- och syntesfas. Fokus framåt blir att väga samman resultaten, identifiera vilka frågor som behöver ges störst tyngd och bedöma om ytterligare kompletterande intervjuer behövs för att stärka underlaget.

En särskild fråga som lyftes var näringslivets behov. Regionerna har fått inspel från PTS om att undersöka små och medelstora företags behov mer systematiskt, men omfattningen bedömdes inte vara möjlig att genomföra inom ramen för pågående tidsplan. Mötet noterade därför att näringslivsperspektivet riskerar att bli svagare representerat i den första analysrapporten. En möjlig väg framåt är att komplettera med enkät eller annan riktad insamling i ett senare skede, och att använda befintliga underlag från andra regioner där det är relevant.

Det noterades också att några dialoger ligger sent i processen, vilket kan innebära en viss kvalitetsrisk om nya perspektiv framkommer efter att syntesen redan påbörjats. Samtidigt bedömdes sannolikheten som låg att de sena dialogerna skulle förändra huvudbilden, eftersom flera relevanta perspektiv redan fångats genom intervjuer och befintliga kontakter.

2) Omvärlds- och trendanalys

Sara och Daniel presenterade arbetet med omvärlds- och trendanalysen. Analysen strukturerades kring tre huvudsakliga områden: samhällsutveckling, teknisk utveckling och förändrat säkerhetsläge. En central utgångspunkt var att konnektivitet inte längre kan betraktas som

en isolerad teknisk fråga, utan som en grundförutsättning för välfärd, näringsliv, digital delaktighet och samhällsberedskap.

I genomgången lyftes att demografiska förändringar, en åldrande befolkning och en minskande andel i arbetsför ålder ökar behovet av digitala lösningar inom välfärden. Exempel som nämndes var vård i hemmet, egenmonitorering, trygghetsteknik och andra digitala tjänster. Detta innebär att stabil, robust och tillgänglig uppkoppling blir en förutsättning för att samhällsservice ska fungera i hela länet, inte minst i glesare områden.

Den tekniska utvecklingen beskrevs som ett skifte där kraven på konnektivitet breddas från täckning och kapacitet till stabilitet, redundans, upplänk, låg latens och robusthet. Fiber och mobilnät behöver ses som kompletterande delar av samma system, där fiber utgör en grundläggande bas för 5G och kommande tekniker. Satellitbaserade lösningar lyftes som möjliga komplement, särskilt i områden där fiber eller mobilnät är svårt eller dyrt att bygga ut, men det noterades också att ägande, kapacitet och strategiskt beroende behöver beaktas.

Det förändrade säkerhetsläget diskuterades som en tydlig drivkraft för nya krav på robusthet, reservkraft, redundans och samverkan mellan offentliga och privata aktörer. Konnektivitet betraktas i allt högre grad som samhällskritisk infrastruktur som behöver fungera både i vardag, vid störningar, i kris och ytterst vid krig. Erfarenheter från Ukraina och incidenter i Östersjön nämndes som exempel på hur civil infrastruktur kan vara sårbar för både fysiska angrepp och hybridpåverkan.

I diskussionen efter presentationen lyftes särskilt behovet av bättre förmåga att ta del av EU-medel och andra större finansieringsmöjligheter. Deltagarna konstaterade att dagens processer ofta är för långsamma i förhållande till korta ansökningsperioder och krav på konsortier. Det behövs därför mer framförhållning, färdiga projektidéer och etablerade samarbeten innan utlysningar öppnar. Detta kopplades också till behovet av att bättre förstå hur regionala, nationella och europeiska ambitioner hänger samman.

Flera deltagare betonade komplexiteten i systemet. Kommunerna har olika förutsättningar, olika grad av engagemang och olika aktörsstrukturer kring stadsnät, fiberföreningar och privata operatörer. Det framkom att konnektivetsfrågan i många kommuner inte längre uppfattas som lika

aktuell efter den stora utbyggnadsfasen, samtidigt som nya frågor om beredskap, robusthet och framtida tekniska vägval nu växer fram. Diskussionen pekade på att VGR kan ha en viktig roll, men att en regional ledartröja behöver mötas av tydliga mottagare på kommunal nivå och av praktiska samverkansstrukturer.

3) Nulägesanalys

Malin presenterade nulägesanalysen och betonade att arbetet fortfarande befinner sig i en aktiv datainsamlings- och bearbetningsfas. Analysen ska beskriva nuläget i regionen både utifrån infrastrukturen, hur VGR arbetar med konnektivitetsfrågor och hur samverkan fungerar mellan olika aktörer. Nuläget ska därefter ställas mot behovsanalysen för att ligga till grund för GAP-analys och strategiska rekommendationer.

Den övergripande bilden är att infrastrukturen i Västra Götaland är förhållandevis god i termer av utbyggnad, särskilt vad gäller fiber. Regionen har omfattande fiberutbyggnad och en stark lokal närvaro genom lokala stadsnät och ett stort antal fiberföreningar. Samtidigt finns tydliga geografiska skillnader. Glesbygdskommuner, delar av Dalsland och andra områden med svagare marknadsförutsättningar har särskilda utmaningar kopplade till täckning, kapacitet, sista-milen-lösningar och mobil uppkoppling.

Utbyggnaden av 5G beskrevs som en pågående teknikväxling där fiberanslutning av master är en viktig komponent. Exempel lyftes på samverkan mellan Netwest och lokala fiberaktörer för att ansluta master, liksom VGR:s egna arbete med privat 5G för att stärka kapacitet, kontroll och säkerhet i kritiska verksamheter. Samtidigt konstaterades att utfasningen av kopparnätet och äldre mobilteknik ökar beroendet av robust fiber och moderna mobilnät.

Flera praktiska konsekvenser av dagens utbyggnad diskuterades. Det finns fortfarande luckor i sista milen, vita fläckar i dalgångar, tunnlar och öar samt bristande mobil kapacitet och inomhustäckning. Det noterades också att många lokala nät är byggda i stjärnform och därmed saknar redundanta förbindelser. Detta gör att robusthetsfrågan blir allt viktigare när infrastrukturen går från utbyggnadsfas till förvaltnings-, uppgraderings- och beredskapsfas.

Demografin lyftes som en viktig del av nuläget. Befolkningsutvecklingen är ojämn mellan kommunerna och flera kommuner står inför minskande och åldrande befolkning. Detta påverkar framtida behov av uppkoppling, särskilt kopplat till vård i hemmet, uppkopplade hjälpmedel och välfärdsteknik. I glesare områden sammanfaller ofta större avstånd, högre andel äldre och svagare kommersiella förutsättningar, vilket gör kraven på tillförlitlig uppkoppling särskilt viktiga.

I diskussionen lyftes efteranslutningar som en konkret problematik. Även när fiber finns i området kan kostnaderna för att ansluta enskilda fastigheter vara så höga att det inte är ekonomiskt rimligt för fastighetsägaren. Kommunernas möjligheter att bidra kan samtidigt vara begränsade, bland annat eftersom stöd riskerar att uppfattas som värdehöjande för enskilda fastigheter. Fredrik beskrev också hur kostnader för schakt och återställning av hårdgjorda ytor kan göra efteranslutningar i tätorter eller mindre orter svåra att genomföra.

En annan central fråga var välfärdsteknik och ansvar för uppkoppling i hemmet. Det framkom att kommuner i praktiken ofta använder mobilabonnemang i sina lösningar, eftersom de behöver kunna ta ansvar för funktionen utan att vara beroende av privatpersoners bredbandsabonnemang. Samtidigt innebär detta ett beroende av mobilnäten och deras robusthet. Christian lyfte att den fysiska fibern ofta finns, men att tjänster, affärsmodeller och kontrollnivåer saknas för att kunna använda den på det sätt som samhällstjänsterna behöver. Detta beskrevs som ett lagerproblem där infrastruktur, kontroll, tjänster och affärsmodeller måste fungera tillsammans.

Regionens roll beskrevs som samordnande, möjliggörande och finansierande snarare än utförande. VGR ska inte själv bygga nät, men kan skapa förutsättningar genom stöd, samverkan och dialog med nätägare, kommuner, stadsnät, fiberföreningar, operatörer och nationella aktörer. Netwest lyftes som en viktig mellanhand och möjliggörare med kontaktvägar till många lokala nätägare. Samtidigt konstaterades att rollen kan behöva tydliggöras ytterligare, särskilt i frågor som rör robusthet, samhällsnytta och regional samordning.

Internt inom VGR framkom en delvis tudelad bild. Det finns upparbetade kontaktvägar inom koncernstab digitalisering och tydligt utpekade personer inom flera verksamhetsområden, exempelvis vård,

kollektivtrafik, kultur och utbildning. Samtidigt visade workshops med verksamhets- och strategiägare att konnektivitetsfrågor inte alltid kommer in tidigt i beredning eller beslutsprocesser. Behov av uppkoppling kan ibland identifieras sent, vilket påverkar möjligheten att genomföra digitala lösningar i hela länet. Det finns även interna gränsdragningsfrågor, exempelvis mellan fastighet, service, verksamhet och IT, där ansvar och finansiering inte alltid är tydligt.

4) Samverkananalys

Sara presenterade ett utkast till aktörskarta som visualiserar aktörer och forum på nationell, regional och lokal nivå. Syftet med kartan var att skapa en gemensam förståelse för systemets komplexitet och synliggöra hur olika aktörer, forum och nivåer förhåller sig till varandra. Kartan beskrevs som ett arbetsmaterial som behöver bearbetas vidare.

I diskussionen lyftes flera konkreta justeringar. Myndigheten för civilt försvar bedömdes ha en aktiv roll i många av diskussionerna och bör därför synliggöras tydligare. Det framkom också att olika aktörstyper behöver hållas isär, exempelvis statliga myndigheter, intresseorganisationer, kommersiella operatörer och statligt ägda bolag. Teracom nämndes som exempel på en aktör som visserligen är statligt ägd men i praktiken verkar som operatör och därför behöver placeras och beskrivas på ett sätt som inte blandas samman med myndighetsrollen.

En återkommande fråga var skillnaden mellan formellt ansvar, samordningsansvar och forum för informationsutbyte. Det konstaterades att aktörskartan inte bara behöver visa vilka aktörer som finns, utan också tydliggöra vilka som äger frågor, vilka som samordnar och vilka forum som främst används för dialog, kommunikation eller kunskapsdelning. Detta bedömdes som viktigt eftersom systemet annars riskerar att framstå som mer samordnat än det faktiskt är.

Det diskuterades om VGR borde brytas ned i flera delar i aktörskartan, exempelvis hälso- och sjukvård, kollektivtrafik och andra verksamheter. Bedömningen var att det sannolikt skulle göra huvudbilden för plottrig, men att VGR:s interna struktur och ansvarsfördelning kan behöva beskrivas i ett separat avsnitt eller i en kompletterande bild. På motsvarande sätt kan även kommunalförbund och kommuner behöva brytas ned mer detaljerat i andra sammanhang.

Flera deltagare betonade att samverkan i hög grad är personberoende. Fredrik beskrev att person ofta trumfar organisation: med rätt personer och eldsjälar kan mycket hända även vid begränsade resurser, medan frågor lätt blir liggande om de hamnar i tillika-roller utan tydligt uppdrag. Detta kopplades till behovet av tydlig styrning och ett tydligt syfte för UBits fortsatta arbete.

Samverkansanalysen bekräftade flera återkommande insikter. Systemet är komplext och föränderligt, och roller och forum förändras över tid. Samverkan med större kommersiella aktörer är ofta begränsad på regional och lokal nivå. De forum som finns tenderar dessutom att bli tekniska, vilket gör rollen som bredbandskoordinator viktig som medlare mellan tekniska frågor och regionala samhällsbehov. Det framkom också att samverkan kring data, särskilt PTS data, behöver utvecklas eftersom underlagen ibland upplevs som missvisande i relation till den faktiska upplevelsen på plats.

En sammanfattande slutsats var att konnektivitet behöver kopplas tydligare till andra policyområden och användas som ett medel för att möjliggöra utveckling inom exempelvis hälsa och sjukvård, kollektivtrafik, näringsliv, kultur och beredskap. Frågan uppfattas inte alltid som angelägen i sig, men blir central när den kopplas till de tjänster, verksamheter och samhällsfunktioner som är beroende av fungerande digital infrastruktur.

5) Behovs- och GAP-analys

Cecilia presenterade arbetet med behovs- och GAP-analysen och hur långt behovsinsamlingen kommit. Underlaget bygger på genomförda workshops och dialogmöten med både interna och externa aktörer. Alla dialoger är inte workshops, men arbetet har omfattat flera strategiägare inom VGR samt externa aktörer som kommuner, fiberföreningar och andra relevanta grupper. Det finns fortfarande dialoger kvar, bland annat med kommuner och utvecklingschefer, men arbetsgruppen har redan ett omfattande material att sammanställa.

De återkommande medskicken visar att konnektivitet behöver ses som en strategisk grundförutsättning för digitalisering, jämlik vård, näringsliv, demokrati och samhällsberedskap. Uppkoppling beskrevs inte längre som något som är önskvärt eller ”trevligt att ha”, utan som något som behöver

fungera där och när samhällsfunktioner, invånare och verksamheter behöver det.

En tydlig insikt är att geografiska och tekniska skillnader skapar ojämlikhet i möjligheten att använda digitala tjänster. Det gäller både fast och mobil uppkoppling, men också kvalitet, robusthet, upplänk och tillgänglighet i praktiken. Behovet handlar därför inte bara om täckning utan om faktisk användbarhet för invånare, företag och offentliga verksamheter.

Ansvar och rådighet lyftes som en av de mest centrala frågorna. Det är ofta otydligt vem som ansvarar för helheten när uppkoppling behövs för samhällstjänster, exempelvis vård i hemmet, välfärdsteknik eller beredskapsfunktioner. Marknadsmodellen ger inte alltid incitament att lösa behov som är samhällskritiska men svåra att bära kommersiellt. Detta skapar ett gap mellan ambitionen om jämlik och robust digital infrastruktur och de styrmedel, affärsmodeller och ansvarsförhållanden som finns idag.

Behoven grupperades i flera återkommande teman: strategisk styrning och prioritering, ansvar och helhetsägarskap, robusthet och beredskap, täckning och jämlik tillgång, regional samordning, gemensam lägesbild och data, finansiering och stödmodeller samt teknikval, arkitektur och verksamhetskrav. En särskilt viktig del är behovet av en gemensam lägesbild som inte bara visar teoretisk täckning utan också faktisk funktion och användbarhet i olika delar av regionen.

VGR:s möjliga roll diskuterades som samordnare, kunskapsbärare och pådrivare. Regionen kan bidra genom att skapa gemensam förståelse, stödja aktörer med kunskap och underlag, driva dialog om finansiering och stödmodeller samt samla aktörer kring robusthet och framtidssäkring. Samtidigt framkom att VGR internt behöver stärka eller synliggöra samordningen så att konnektivitet finns med tidigare i strategiska processer och beslut.

De viktigaste insikterna sammanfattades som att fokuset har förskjutits från utbyggnad och tillgång till uppkoppling som en demokratisk rättighet och samhällsbärande funktion. Det finns en spretighet i den strategiska "topp-plattan", där många ser behovet men där konnektivitet inte alltid finns med i beredning, prioritering och beslut. Aktörskartan och ansvarsfördelningen behöver tydliggöras, och dagens marknadsmodell

bedöms inte fullt ut stödja behovet av jämlik, robust och framtidssäker uppkoppling.

I avslutande diskussion konstaterades att omfattningen på arbetet är stor och att det är viktigt att sätta en första version av analysen, en "1.0", snarare än att fortsätta kartläggningen i alltför stor omfattning. Underlaget bedömdes vara tillräckligt för att gå vidare, och flera deltagare uttryckte att det övergripande innehållet var relevant och användbart. Nästa steg blir att koka samman materialet, tydliggöra prioriteringar och använda resultatet som grund för UBits fortsatta arbete.

Som ett medskick inför fortsatt arbete lyftes behovet av att senare fördjupa frågor om nationella och europeiska ambitioner, framtida tekniska lösningar och strategiska beroenden, exempelvis kopplat till molntjänster, leverantörer och digital suveränitet. Detta bedömdes vara viktigt men samtidigt ett omfattande område som kan behöva hanteras som ett eget utvecklingsspår när den första analysen är klar.

Nästa möte

Datum	11 juni
Tid	09:30-12:00
Plats	Microsoft Teamsmöte